

MODIFICACIÓ NÚMERO 2 DEL PLA TERRITORIAL INSULAR DE MALLORCA

Document per a l'aprovació definitiva

Desembre de 2010

[VI] Annex I (AP): Àrees de Reconversió Territorial (ART)

ÍNDEX:

Fitxa ART-1 ANEI SERRA DE TRAMUNTANA, valorització i restauració ecològica – ambiental

L'Equip redactor.

Serveis tècnics d'Ordenació del Territori.

Departament de Territori. Consell de Mallorca

ART-1 ANEI SERRA DE TRAMUNTANA, valorització i restauració ecològica – ambiental

DIAGNOSI PRÈVIA

Debilitats – Amenaces	Fortaleses	Oportunitats
Medi físic: - Massificació Trànsit de vehicles tot terreny - Pressió urbanística (urbanització, construcció il·legal, parcel·lació) - infraestructures noves (túnels, carreteres, línies elèctriques) - Contaminació acústica - Pressió turística - Canvi d'ús agrari a ús residencial -Abocaments d'aigües residuals - Abocaments sòlids - Transvasaments d'aigua - Pedreres - Alts nivells d'erosió - Privatització del sòl alta	- Riquesa patrimonial, etnològica i cultural. - Alt nivell de protecció: inclou nombrosos espais de rellevància ambiental (zones LIC i ZEPA) i espais naturals protegits. - Cims i barrancs de baixa accessibilitat - Mecanismes històrics de prevenció contra els riscos naturals (marjades, xarxes de drenatge, sistemes de plantació...)	- Ordenació global de les activitats - Unitat de gestió - Ordenació de turisme de muntanya - Desenvolupament del turisme rural i de l'agroturisme - Recuperació de pedreres - Aprofitament recreatiu (zones d'acampada, etc.) - Recuperació de marjades

Fauna: - Excessiva concurrència - Parcel·lació - Transvasaments d'aigua - Pedreres - Aigües residuals	- Presència d'espècies endèmiques, protegides i d'interès	- Espècies emblemàtiques (Ferreret, Voltor Negre i Àguila pescadora)
Flora: - Excessiva concurrència - Incendis - Abocament de residus sòlids - Obertura de vials - Abandó de cultius - Envelliment de cultius arboris - Trànsit de vehicles de tot terreny - Explotació forestal intensa - Presència de processonària en taques de pinar	- Presència d'espècies endèmiques, protegides i d'interès	- Foment i recuperació de cultius tradicionals.
Processos ecològics: Elevada fragmentació	- Grans dimensions	- Foment d'activitats didàctiques i científiques
Paisatge: - degradat per incendis - Abandonament de cultius - Arquitectura no tradicional	- Grans panoràmiques - Alta qualitat i diversitat del paisatge	- Foment i recuperació de cultius tradicionals - reconeixement com a paisatge cultural de valors excepcionals. - Foment de la custòdia del territori

Resum:

La Serra de Tramuntana constitueix un paisatge cultural de primer ordre que li ha valgut la consideració com a candidata a ésser declarada Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO. Aquest paisatge el constitueix, en essència, el conjunt de recursos culturals que han servit per modelar un territori amb uns trets físics molt peculiars, marcats per la mediterraneïtat del seu clima i una orografia complexa. La pedra en sec, i l'ús dels coneixements d'origen islàmic per a aprofitar l'aigua són els dos artefactes culturals emprats, al llarg dels segles, per a construir el territori i aprofitar-ne els seus recursos. Actualment, ambdós elements, juntament amb altres valors materials i immaterials, conformen el paisatge cultural que gaudeix de nombrosos valors estètics, culturals, i espirituals, i que és una senya d'identitat inequívoca del poble de Mallorca.

L'abandonament dels usos agraris a la Serra de Tramuntana es pot convertir en una de les seves principals amenaces, tot i que si es considera un espai continu i coherent pot ser gestionat en conjunt de manera eficaç. Aquest abandonament és un dels perills més importants del paisatge cultural, ja que suposa renaturalitzar, de manera inadequada, els espais guanyats a la muntanya per al cultiu a través de les marjades. En aquest procés, el risc d'incendis és considerable per la continuïtat de la vegetació i l'orografia no facilita les tasques d'extinció. L'abandó dels cultius de fruiters a les marjades propicia que aquestes siguin colonitzades per la vegetació natural. Així, la recuperació dels cultius tradicionals a les marjades és una bona oportunitat per potenciar les activitats tradicionals i

augmentar l'atractiu per al turisme rural ja que el visitant es pot integrar plenament en les tasques diàries (agroturisme). Els valors naturals de la Serra de Tramuntana són molt diversos i hi ha espècies de gran importància i capaces de mobilitzar fons per protegir el medi ambient. En destaca el ferreret, amfibi endèmic de la Serra de Tramuntana i una autèntica relíquia de la fauna. També és possible detectar-hi la presència de rapinyaires amenaçades en l'àmbit europeu, el voltor negre i l'àguila pescadora.

CRITERIS:

Aportació a la connectivitat natural interna de l'illa: molt alta.

Índex d'hàbitat: molt alt.

Índex d'interacció: mínim.

Valor natural: gran diversitat d'hàbitats, conca de recepció d'aigües.

PROPOSTES I JUSTIFICACIONS

Unitat de gestió conjunta amb àrees protegides contigües. Reduir la fragmentació als vessants de la Serra de Tramuntana unint àrees naturals aïllades, com ara el puig de Maria, la serra de Son Fe, el puig de Sant Martí, el cap Andritxol, el cap des Llamp i es Saluet, a aquest sistema.

En la seva consideració com a candidatura a Patrimoni Mundial, les prioritats per a la seva gestió han de ser la conservació dels elements del paisatge cultural, el desenvolupament econòmic sostenible i de petita escala a través de les activitats econòmiques

d'abast local; el foment dels programes de restauració del seu patrimoni, a través d'eines com la custòdia del territori, i l'establiment de mesures adequades per a la gestió dels visitants, tant turistes com usuaris recreatius.

- **Foment d'activitats didàctiques i científiques:** La gran diversitat d'hàbitats naturals i seminaturals (sistemes tradicionals) confereixen a aquest espai una potencialitat enorme per al desenvolupament d'aquest tipus d'activitats.
- **Desenvolupament de l'agricultura, el petit comerç i el turisme ecològic, rural, cultural i sostenible:** La creació d'oportunitats econòmiques a petita escala a partir de l'agricultura, el petit comerç i el turisme cultural i de naturalesa poden esdevenir eines per recuperar el paisatge de la Serra.
- **Foment i recuperació de cultius tradicionals:** Canvi d'usos del territori i marcada tendència a l'abandó de cultius tradicionals amb la conseqüent pèrdua de valors culturals.
- **Ordenació d'accessos i usos:** Escassa regulació de les activitats en l'interior de l'àrea natural. Gran proliferació de vials i trànsit incontrolat de persones i vehicles, principalment en les zones de major fragilitat.

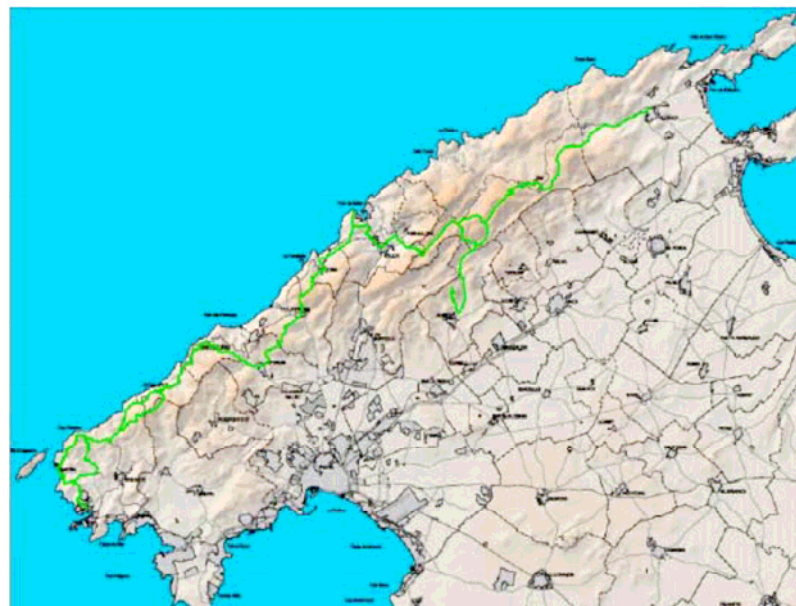
- **Programa de protecció i potenciació d'espècies emblemàtiques (ferreret, voltor negre i àguila pescadora):** Espècies amenaçades en l'àmbit europeu. Cal destacar-ne el ferreret, un amfibi endèmic de la Serra de Tramuntana.
- **Recuperació de marjades:** L'abandó dels cultius de fruiters en marjades està propiciant-ne la colonització per la vegetació natural i el deteriorament, que agreugen els problemes de pèrdua de sòl i d'erosió, ja ben pronunciats a l'àrea de la Serra de Tramuntana.
- **Recuperació de pedreres:** Gran impacte en el paisatge de les explotacions per l'abandó de l'activitat extractiva.
- **Paisatge:** integració dins l'estratègia de paisatge de Mallorca en el marc del desenvolupament del Conveni Europeu del Paisatge (Florència, 2000) a partir de la consideració de la Serra de Tramuntana com a Paisatge Cultural.

VALORACIÓ ECONÒMICA

Pla de Connexió amb Àrees Naturals Pròximes	12.000 €
Foment d'activitats didàctic científiques	150.200 €
Pla de Foment del Turisme Ecològic, Rural, Cultural i Sostenible	78.100 €
Foment i recuperació d'usos i cultius tradicionals	300.500 €
Pla d'Ordenació d'Accessos i Usos	450.800 €
Programa de protecció i potenciació del ferreret	54.100 €
Programa de protecció i potenciació del voltor negre	90.100 €
Programa de protecció i potenciació de l'àguila pescadora	66.100 €
Programa de Recuperació Ecològica de Marjades	210.300 €
Pla de Recuperació de Terrenys Afectats per Activitats Mineres	408.700 €
TOTAL	1.820.900 €

RUTA DE LA PEDRA EN SEC

Com a actuació específica aïllada cal destacar la ruta de la pedra en sec, promoguda pel Consell de Mallorca, com a element vertebrador de gran part de la Serra de Tramuntana, descrita en la memòria d'aquest Pla Territorial i que podrà ser objecte de desenvolupament a través d'un projecte de millora territorial específic o d'un pla especial.

Nou equipament vinculat amb la Ruta de pedra en sec:

Introducció:

A la zona ubicada als darreres del port de Sóller existeixen actualment uns edificis i instal·lacions obsolets corresponents a l'antic hostal Rocamar, que suposen un important impacte paisatgístic negatiu per a aquest indret. D'altra banda aquests terrenys es troben situats just a la vora d'un itinerari de la Ruta de Pedra en Sec.

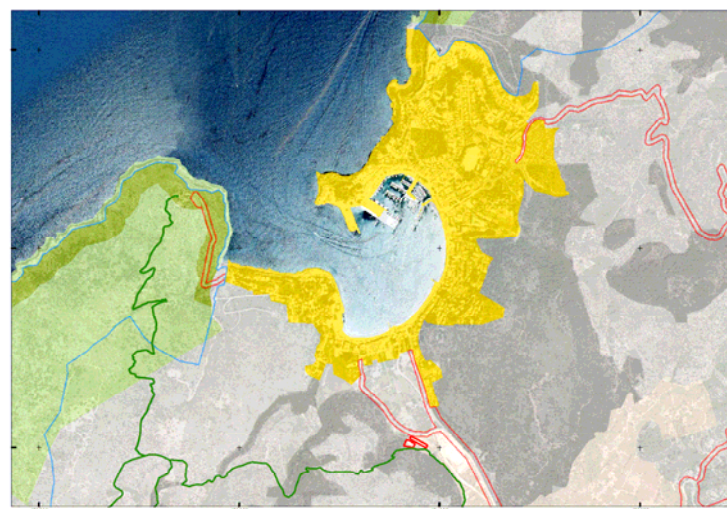
Ateses les característiques del lloc, amb una posició territorial estratègica molt exposada visualment però propera a una zona d'alta intermodalitat de transport (accés amb tren, per carretera, ciclorutes, vianants, nàutica...), es proposa una actuació de restitució paisatgística que comporti la demolició dels edificis actuals i permeti el desenvolupament d'un equipament vinculat al Pla Especial de la Ruta de Pedra en Sec que hi faciliti la seva accessibilitat, promoció, interpretació, i desenvolupament d'àrea de descans i servei i activitats d'educació i sensibilització ambiental.

Paràmetres de desenvolupament:

Ús: Equipament públic amb espai lliure, aparcament i àrea d'esbarjo a l'aire lliure.

Edificabilitat màxima sobre rasant: 0,03 m²/m²sol

Altura màxima sobre rasant: Planta Baixa

Localització

Delimitació